

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મચિન્દ્ર

વિરુદ્ધ

સજ્જન ગલફા રાનખંભ અને અન્ય

(ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૭૯૪/૨૦૧૩)

૧૯ એપ્રિલ, ૨૦૧૭

[પિનાકી ચંદ્ર ઘોષ અને આર. એફ. નરીમન, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ – કલમ ૩૪ સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૩૦૨ – હત્યા – પક્ષકારો નજીકના સંબંધીઓ છે કારણ કે સામાવાળા નં. ૧ અપીલકર્તાના સાળા છે અને સામાવાળા નં. ૨ સામાવાળા નં. ૧ ના પુત્ર છે – સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ એ અપીલકર્તાના પુત્રની હત્યા કરી હોવાનો આક્ષેપ – ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા સામાવાળાઓને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા – પરંતુ, હાઈકોર્ટ દ્વારા નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં આવ્યા – અપીલમાં, ઠેરવવામાં આવ્યું: ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ અને ૧૦ ની જુવાનીઓમાં વિસંગતતાઓ છે અને તે

પૈકી કોઈ પણ કથિત બનાવના પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી નથી – ફરિયાદપક્ષે જેમના ખેતરમાં કથિત બનાવ બન્યો હતો તે એક મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીની તપાસ કરી ન હતી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩, જે બનાવના કથિત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી છે, તેઓ સામાવાળા-આરોપી સાથે સૌહાર્દપૂર્ણ સંબંધો ધરાવતા ન હતા, વધુમાં તેઓ પોતાની જુબાની મુજબ ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયા હતા અને સાંજે તેમને મૃત્યુની જાણ થઈ હતી – વળી એફઆઈઆર નોંધવામાં છ દિવસનો વિલંબ થયો હતો જે સમગ્ર ટ્રાયલ દરમિયાન વાલસમજાયેલો રહ્યો હતો – એક છેલ્લી નિર્ણાયક હકીકત એ છે કે ઈજાઓના કારણ અંગેનો અભિપ્રાય ડૉક્ટર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ દ્વારા પોતાની જુબાનીમાં કે પોસ્ટમોર્ટમ અહેવાલમાં દર્શાવવામાં આવ્યો ન હતો – આમ, સામાવાળાઓના વાંક સંબંધે માત્ર વાસ્તવિક જ નહીં પરંતુ નોંધપાત્ર શંકાઓ છે – મૃતકને કેવી રીતે અને કોના દ્વારા મારી નાખવામાં આવ્યો તે અંગે કોઈ પુરાવો નથી – તેથી, હાઈકોર્ટના તારણોમાં હસ્તક્ષેપ કરવાનું કોઈ કારણ નથી.

પુરાવો – તબીબી પુરાવો – તેનું મૂલ્યાંકન – ઠેરવવામાં આવ્યું: જ્યાં તબીબી પુરાવો એવો હોય કે જે ભોગ બનનાર અથવા મૃતકના શરીર પર પહોંચાડવામાં આવેલી ઈજાઓ સંબંધે કોઈ સ્પષ્ટ અભિપ્રાય આપતો ન હોય, ત્યાં આરોપી દ્વારા ઈજાઓ પહોંચાડવામાં આવી હોવાની શક્યતાઓ પણ નકારી કાઢવામાં આવે છે – પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓની જુબાનીનું મૂલ્યાંકન કરવામાં અને પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓની જુબાની સલામત રીતે સ્વીકારી શકાય કે કેમ તે નક્કી કરવામાં પણ આવો તબીબી પુરાવો ખૂબ મહત્વપૂર્ણ છે.

પુરાવો – નિષ્ણાતનો પુરાવો – તેનું મૂલ્યાંકન – ઠેરવવામાં આવ્યું: નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય નિદર્શનાત્મક હોવો જોઈએ અને પ્રતીતિકારક કારણો દ્વારા સમર્થિત હોવો જોઈએ – જો નિષ્ણાતનો અહેવાલ અસ્તવ્યસ્ત, અપૂરતો કે અસ્પષ્ટ હોય, અને સમાનતાઓ કે અસમાનતાઓ અંગેની માહિતી નિષ્ણાતના અહેવાલમાં ઉપલબ્ધ ન હોય તો તેના અભિપ્રાયનું કોઈ મૂલ્ય રહેતું નથી.

પુરાવો – 'ફરિયાદપક્ષ પર સાબિતીનો બોજો' – સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરવામાં આવી.

અપીલ ફગાવતાં, કોર્ટે ઠેરવેલ કે:

૧.૧. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ અને ૧૦ ની જુબાનીઓમાં વિસંગતતાઓ છે અને તે પૈકી કોઈ પણ કથિત બનાવના પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી નથી. વધુમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨૦ એ પોતાની જુબાનીમાં સાબિત કર્યું છે કે તેમણે સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ ની તબીબી તપાસ તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૭ ના રોજ કરી હતી અને તારીખ ૨૨.૦૪.૨૦૦૭ ના રોજ નહીં જ્યારે તેમની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદપક્ષે જેમના ખેતરમાં કથિત બનાવ બન્યો હતો તે એક મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીની તપાસ કરી ન હતી. આ મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીની તપાસ ન કરવી, કે જે ન્યાયનિર્ણય માટે જરૂરી કેસની સુસંગત હકીકતો રજૂ કરી શક્યા હોત, તે ફરિયાદપક્ષના કથનને શંકાસ્પદ બનાવે છે. અહીં એ ઉદ્દેખ કરવો પણ પ્રસ્તુત છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩, જે બનાવના કથિત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી છે, તેમણે પોતાની જુબાનીમાં સ્વીકાર્યું હતું

કે તેમણે ફોન પર એક વ્યક્તિને માહિતી આપી હતી જેની ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ક્યારેય તપાસ કરવામાં આવી ન હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ ની જુબાનીનું પરિશીલન કર્યા પછી, એ ધ્યાને આવે છે કે આ સાક્ષી અને સામાવાળા-આરોપી વચ્ચે સૌહાર્દપૂર્ણ સંબંધો ન હતા કારણ કે તેમના ઢોર એકબીજાના ખેતરમાં ઘૂસી જતાં હતાં અને તે કારણસર આરોપીની પત્ની સામે ચેપ્ટર કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. [પેરા ૧૨]

૧.૨. વધુમાં એ નોંધવામાં આવ્યું છે કે એફઆઈઆર નોંધવામાં છ દિવસનો વિલંબ થયો હતો જે સમગ્ર ટ્રાયલ દરમિયાન અને હાઈકોર્ટ સમક્ષની અપીલમાં વણસમજાયેલો રહ્યો હતો. એક છેલ્લી હકીકત જે અહીં ઉલ્લેખ કરવી અનિવાર્ય અને નિર્ણાયક છે તે એ છે કે ઇજાઓના કારણ અંગેનો અભિપ્રાય ડૉક્ટર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ દ્વારા પોતાની જુબાનીમાં કે પોસ્ટમોર્ટમ અહેવાલમાં દર્શાવવામાં આવ્યો ન હતો. માનવ શરીર સામેના ગુનાઓને લગતા ક્રિમિનલ કેસોમાં તબીબી પુરાવાએ નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવવાની હોય છે. પોસ્ટમોર્ટમ પરીક્ષણ કરનાર તબીબી સાક્ષી એ હકીકતનો સાક્ષી છે જોકે તે કેસના અમુક પાસાઓ પર અભિપ્રાય પણ આપે છે. [પેરા ૧૩]

૨.૧. પોસ્ટમોર્ટમ અહેવાલમાં, ઇજાઓનું કારણ દર્શાવવામાં આવ્યું ન હતું કે સ્વતંત્ર જુબાની ઊભી કરવા માટે કોઈ અભિપ્રાય રચવામાં આવ્યો ન હતો. નિષ્ણાત દ્વારા એક મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવવામાં આવે છે જે ફક્ત તેના જ્ઞાન અને અવલોકનમાં આવતી હકીકતોના સમૂહમાંથી દોરવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ છે.

નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય નિદર્શનાત્મક હોવો જોઈએ અને પ્રતીતિકારક કારણો દ્વારા સમર્થિત હોવો જોઈએ. અદાલત પોતાનો ન્યાયિક નિર્ણય સમર્પિત કરી દે અને ત્રીજી વ્યક્તિ ગમે તેટલી મહાન હોય તેને પોતાની સત્તા સોંપી દે તેવી અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં. જો નિષ્ણાતનો અહેવાલ અસ્તવ્યસ્ત, અપૂરતો કે અસ્પષ્ટ હોય, અને સમાનતાઓ કે અસમાનતાઓ અંગેની માહિતી નિષ્ણાતના અહેવાલમાં ઉપલબ્ધ ન હોય તો તેના અભિપ્રાયનું કોઈ મૂલ્ય રહેતું નથી. આવા અભિપ્રાયો ઘણીવાર અદાલત માટે કોઈ કામના હોતા નથી અને ઘણીવાર ફરિયાદપક્ષના પુરાવાની અત્યંત મહત્વપૂર્ણ કડીઓ તૂટી જવા તરફ દોરી જાય છે જે ફરિયાદપક્ષના હેતુ માટે રજૂ કરવામાં આવી હોય છે. તેથી, ફરિયાદપક્ષ એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે કે જમ કરાયેલા હથિયારો દ્વારા કરવામાં આવેલી ઈજાઓના કારણે મૃત્યુ થયું હતું. [પેરા ૧૫]

૨.૨. વધુમાં આ કેસની હકીકતો અને સંજોગો જોતાં, બનાવના પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ એ આરોપી કથિત હથિયારો સાથે ક્યારે આવ્યા તે જણાવ્યું નથી કે મૃતકને કોઈ મદદ પાડ કરી નથી. બલ્કે, તેઓ પોતાની જુબાની મુજબ ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયા હતા, અને સાંજે તેમને મૃતકના મૃત્યુની જાણ થઈ હતી. કેસની આ વિશિષ્ટ હકીકત પ્રત્યક્ષ પુરાવાના નિયમને સંપૂર્ણપણે ઓવર-રાઈડ કરે છે, કારણ કે આખરે જ્યારે કથિત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી બનાવના સ્થળેથી ભાગી જાય છે ત્યારે ગુનાના કારણ અને કાર્યપદ્ધતિ સંબંધે શંકાઓ પેદા કરતી સંભાવનાઓ વધી જાય છે. જ્યાં તબીબી પુરાવો એવો હોય કે જે ભોગ બનનાર અથવા મૃતકના શરીર પર પહોંચાડવામાં

આવેલી ઇજાઓ સંબંધે કોઈ સ્પષ્ટ અભિપ્રાય આપતો ન હોય, ત્યાં આરોપી દ્વારા ઇજાઓ પહોંચાડવામાં આવી હોવાની સંભાવનાઓ પણ નકારી કાઢવામાં આવે છે. પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓની જુબાનીનું મૂલ્યાંકન કરવામાં અને પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓની જુબાની સુરક્ષિત રીતે સ્વીકારી શકાય કે કેમ તે નક્કી કરવામાં પણ આવો તબીબી પુરાવો ખૂબ મહત્વપૂર્ણ છે. વધુમાં, ક્રિમિનલ ન્યાયશાસ્ત્રનો એ સુસ્થાપિત કાયદો છે કે 'કોઈ પણ વ્યક્તિને વાજબી શંકાથી પરના પુરાવાના ધોરણ દ્વારા સ્થાપિત ન થયેલા ગુના માટે દોષિત ન ઠેરવવાનો નિઃશંકપણે ગહન અધિકાર છે.' પ્રસ્તુત કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, સામાવાળાઓના વાંક સંબંધે માત્ર વાસ્તવિક જ નહીં પરંતુ નોંધપાત્ર શંકાઓ રહેલી છે. તેથી, મૃતકને કેવી રીતે અને કોના દ્વારા મારી નાખવામાં આવ્યો તેનો કોઈ પુરાવો નથી. કમનસીબ માણસ ઇજાઓ સામે હારી ગયો પરંતુ નોંધપાત્ર શંકાઓ આરોપી-સામાવાળાઓને દોષિત ન ગણવાનો અધિકાર પ્રદાન કરે છે. [પેરા ૧૬]

યોગેશ સિંહ વિરુદ્ધ મહાવીર સિંહ અને અન્ય, એ.આઈ.એર. ૨૦૧૬ એસ.સી. ૫૧૬૦ : [૨૦૧૬] એસ.સી.આર. ૭૧૩; ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ કૃષ્ણ ગોપાલ અને અન્ય (૧૯૮૮) ૪ એસ.સી.સી. ૩૦૨ : [૧૯૮૮] ૨ સપ્લી. એસ.સી.આર. ૩૯૧ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

શ્રીમતી નગીન્દ્ર બાલા મિત્રા વિરુદ્ધ સુનિલ ચંદ્ર રોય અને અન્ય [૧૯૬૦] ૩ એસ.સી.આર. ૧ નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

કેસ લો સંદર્ભ:

[૨૦૧૬] એસ.સી.આર. ૭૧૩ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો (પેરા ૧૦)

[૧૯૬૦] ૩ એસ.સી.આર. ૧ નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો (પેરા ૧૩)

[૧૯૮૮] ૨ સપ્લી. એસ.સી.આર. ૩૯૧ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો (પેરા ૧૪)

ક્રિમિનલ એપેલેટ અધિકારક્ષેત્ર: ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૭૯૪/૨૦૧૩.

ઔરંગાબાદ ખાતેની મુંબઈ હાઈકોર્ટના ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૩૩૩/૨૦૧૦ માં તારીખ ૨૪.૦૨.૨૦૧૧ ના હુકમમાંથી.

અપીલકર્તા વતી રજત કપૂર, સુશ્રી સુરભી ગુલેરિયા, સુશ્રી પુષ્પા દેવી સિકરી અને સુધાંશુ એસ. ચૌધરી, એડવોકેટ્સ.

સામાવાળાઓ વતી એમ. વાય. દેશમુખ, સુશીલ કરંજકર, શક્તિ પાંડે, કુણાલ એ. ચીમા, યોગેશ કે. આહિરરાવ અને નિશાંત રામાકાંતરાવ કાતનેશ્વરકર, એડવોકેટ્સ.

કોર્ટનો ચુકાદો પિનાકી ચંદ્ર ઘોષ, ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. પ્રસ્તુત અપીલ મુંબઈ વડી અદાલતની ઔરંગાબાદ બેન્ચ દ્વારા ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૩૩૩/૨૦૧૦ માં તારીખ ૨૪ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૧ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને હુકમ સામે કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા

હાઈકોર્ટે અહીંના સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ ની અપીલ મંજૂર કરતી વખતે, વિદ્વાન સેશન્સ જજ, ઉસ્માનાબાદ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૪.૦૮.૨૦૧૦ ના દોષસિદ્ધિ અને સજાના ચુકાદા અને હુકમને રદ કર્યો હતો અને તેમને ઇન્ડિયન પીનલ કોડ (સંક્ષિપ્તમાં 'આઈપીસી') ની કલમ ૩૪ સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનામાંથી નિર્દોષ છોડી મૂક્યા હતા.

૨. પ્રસ્તુત અપીલના નિકાલ માટે જરૂરી સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે મુજબ છે: અહીં પક્ષકારો નજીકના સંબંધીઓ છે કારણ કે સામાવાળા નં. ૧ અહીંના અપીલકર્તાના સાળા છે (તેમની બહેનના લગ્ન અપીલકર્તા સાથે થયા હતા) અને સામાવાળા નં. ૨ સામાવાળા નં. ૧ ના પુત્ર છે. એવું જણાય છે કે અપીલકર્તાએ બનાવની તારીખના લગભગ ૨૦ વર્ષ પહેલાં પોતાના સસરા (સામાવાળા નં. ૧ ના પિતા) પાસેથી ૩ એકર જમીન ખરીદી હતી. સદર વ્યવહારના કારણે સામાવાળા નં. ૧ ખુશ ન હતા, જે પક્ષકારો વચ્ચેની કથિત અદાવત હોવાનું કહેવાય છે. અપીલકર્તાને ગોરખ અને દત્તાત્રેય નામના બે પુત્રો હતા. તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૭ ના રોજ અપીલકર્તા દ્વારા ઉસ્માનાબાદ ગ્રામીણ પોલીસ સ્ટેશનમાં એવી ફરિયાદ નોંધાવવામાં આવી હતી કે ફરિયાદી, તેમની પત્ની અને અન્ય સંબંધીઓ તેમની પૌત્રી રૂપાબાઈના લગ્નમાં ગયા હતા, જ્યારે તેમનો નાનો પુત્ર દત્તાત્રેય ઘરે રહ્યો હતો. લગ્નમાં હાજરી આપીને જ્યારે તેઓ પાછા આવ્યા ત્યારે બાલુ શેખા સોલાવરે ફરિયાદીને જણાવ્યું કે આરોપી સજ્જન અને તેના પુત્ર કાકાસાહેબે સંજય સંભાજી જેઠીથોરના ખેતરમાં દત્તાત્રેયને મારી નાખ્યો છે. ફરિયાદી તરત જ ઘટનાસ્થળે દોડી ગયા અને ખેતરમાં દત્તાત્રેયનો મૃતદેહ પડેલો

જોયો. ઘટનાસ્થળે હાજર ગ્રામજનોએ ફરિયાદીને જણાવ્યું કે આરોપીઓએ દત્તાત્રેયને મારી નાખ્યો છે. ફરિયાદના આધારે, ઉસ્માનાબાદ ગ્રામીણ પોલીસે સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ સામે, જેઓ મૃતકના સગા મામા અને તેમના પુત્ર સિવાય અન્ય કોઈ નથી, લાકડી અને ખીલ (જોહરીની ખીલી) વડે મૃતકનું મૃત્યુ નીપજાવવા બદલ આઈપીસીની કલમ ૩૪ સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૩૦૨ હેઠળ ગુના રજિસ્ટર નં. ૩૬/૨૦૦૭ તરીકે ગુનો નોંધ્યો હતો. ઉસ્માનાબાદ પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૯) દ્વારા તપાસ પૂર્ણ કર્યા બાદ, ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, ઉસ્માનાબાદની અદાલત સમક્ષ આખરી અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો. ગુનો ફક્ત સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા ટ્રાયલ ચલાવવા યોગ્ય હોવાથી, કેસ વિદ્વાન સેશન્સ જજ, ઉસ્માનાબાદની અદાલતમાં કમિટ કરવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદપક્ષ તરફથી વીસ સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી અને બચાવપક્ષ તરફથી પાંચ સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી. વિદ્વાન સેશન્સ જજે તારીખ ૨૪.૦૮.૨૦૧૦ ના પોતાના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા, અહીંના સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ ને આઈપીસીની કલમ ૩૪ સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૩૦૨ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને તેમને આજીવન કેદ ભોગવવાની તથા પ્રત્યેકને રૂ. ૧,૦૦૦/- નો દંડ અને દંડ ન ભરે તો વધુ બે મહિનાની કેદ ભોગવવાની સજા ફટકારી હતી.

૩. વિદ્વાન સેશન્સ જજ, ઉસ્માનાબાદ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા દોષસિદ્ધિ અને સજાના ચુકાદા અને હુકમથી વ્યથિત થઈને, આરોપી સામાવાળાઓએ મુંબઈ હાઈકોર્ટની ઓરંગાબાદ બેન્ચ સમક્ષ ક્રિમિનલ અપીલ

નં. ૩૩૩/૨૦૧૦ દાખલ કરી હતી. હાઇકોર્ટે સદર અપીલ મંજૂર કરી, વિદ્વાન સેશન્સ જજ, ઉસ્માનાબાદ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૪.૦૮.૨૦૧૦ ના દોષસિદ્ધિ અને સજાના ચુકાદા અને હુકમને રદ કર્યો અને સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ ને આઈપીસીની કલમ ૩૪ સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનામાંથી નિર્દોષ છોડી મૂક્યા હતા. તેથી, આ કેસમાં ફરિયાદી એવા મૃતકના પિતા દ્વારા પ્રસ્તુત અપીલ કરવામાં આવી છે.

૪. અમે અહીં ફરિયાદી-અપીલકર્તા વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી રજત કપૂર અને અહીંના સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી એમ. વાય. દેશમુખને વિગતવાર સાંભળ્યા છે. અમે હાઇકોર્ટ અને ટ્રાયલ કોર્ટ બંનેના ચુકાદાઓ તેમજ રેકૉર્ડ પરના પુરાવાનું પણ પરિશીલન કર્યું છે.

૫. અપીલકર્તા વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે હાઇકોર્ટ મૃતકના શરીર પર કરવામાં આવેલા શવપરીક્ષણને ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ રહી છે જેમાં ડાબા ટેમ્પોરલ હાડકા પર ખોપરીનું કમ્પાઉન્ડ ફ્રેક્ચર જોવા મળ્યું હતું જે ગુનાની ગંભીરતા દર્શાવે છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે આરોપી-સામાવાળાઓની દોરવણીથી કરવામાં આવેલી ગુનાના હથિયારની રિકવરીને પણ હાઇકોર્ટે અવગણી હતી. વધુમાં, હાઇકોર્ટે એવું ઠેરવવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ અને ૧૦ ની જુબાનીઓ એકબીજાને ખોટી પાડે છે.

૬. તેનાથી વિપરીત, સામાવાળાઓ વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ અને ૧૦ હિત ધરાવતા સાક્ષીઓ

હોવાથી તેમના પર અવિશ્વાસ કરવો જોઈતો હતો કારણ કે તે બંને મૃતકની માલિકીની જમીનના ગણોતિયા (ભાડૂઆત) હતા. વધુમાં, માથાની ઈજાઓની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં લેતાં, જો ઝીણવટપૂર્વક તપાસ કરવામાં આવે તો, કોઈપણ વ્યક્તિ પાંચ મિનિટ માટે પણ જીવિત રહી શકી હોય તે શક્ય નથી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે કથિત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓ, એટલે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩, ૪ અને ૧૦ નો પુરાવો સંપૂર્ણપણે ઉપજાવી કાઢેલો છે અને તબીબી પુરાવા દ્વારા સમર્થિત નથી કારણ કે ડૉક્ટર-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ એ ઈજાઓનો સંભવિત સમયગાળો અને કારણ દર્શાવ્યા નથી. વધુમાં, તપાસ કરનાર અમલદાર (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૯) એ ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ પોતાની તપાસમાં ક્યાંય પણ બનાવના કોઈ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી વિશે ઉલ્લેખ કર્યો નથી. સદર તપાસ કરનાર અમલદારની કબૂલાત મુજબ, તેમને કોઈ અજાણ્યા વ્યક્તિ દ્વારા બનાવ અંગે જાણ કરવામાં આવી હતી. જો આપું હોય, તો પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓની જુબાની ખોટી અને અવિશ્વસનીય જણાય છે.

૭. સામાવાળાઓ વતી વિદ્વાન વકીલે તેમની દલીલો પૂર્ણ કરતાં જણાવ્યું હતું કે ફરિયાદપક્ષની વાર્તા વધુ બે કારણોસર ફરીથી શંકાસ્પદ બને છે: (૧) ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ એ કથિત બનાવ અંગે ચંદ્રકાંત ગોફલો નામના વ્યક્તિને જાણ કરી હતી, તેમ છતાં ફરિયાદપક્ષે તેની તપાસ કરી ન હતી; (૨) જ્યારે સ્વીકૃત રીતે આરોપીઓની ધરપકડ તારીખ ૨૨.૦૪.૨૦૦૭ ના રોજ કરવામાં આવી હતી ત્યારે તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૭ ના રોજ આરોપીઓને તબીબી તપાસ માટે મોકલવાનું કોઈ ઔચિત્ય ન હતું જે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૯ ની

જુબાની દ્વારા સાબિત થાય છે અને તેને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨૦ ની જુબાની દ્વારા સમર્થન મળે છે.

૮. અમે જોયું છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે મુખ્યત્વે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩, ૪ અને ૧૦ ની જુબાની પર આધાર રાખીને તારણ કાઢ્યું હતું કે ફરિયાદપક્ષે પોતાનો કેસ વાજબી શંકાથી પર રહીને સાબિત કર્યો છે, જેને મૃતકનું શવપરીક્ષણ કરનાર ડૉક્ટર (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬) ના તબીબી પુરાવા અને કેમિકલ એનાલાઈઝરના અહેવાલ દ્વારા સમર્થન મળ્યું હતું. એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે સામાવાળાઓએ મૃતકને મારી નાખવાના સામાન્ય ઇરાદા સાથે લાકડી અને ખીલ વડે ઇજાઓ પહોંચાડી હતી, જેના કારણે મૃતક પાછળથી મૃત્યુ પામ્યો હતો.

૯. હાઈકોર્ટે જોકે એવું ઠેરવીને દોષસિદ્ધિનો હુકમ ઉલટાવ્યો છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ ના પુરાવા પર કોઈ આધાર રાખી શકાય નહીં. હાઈકોર્ટે વધુમાં ઠેરવ્યું કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ અને ૧૦ બંનેએ એકબીજાના પુરાવાને ખોટા પાડ્યા હતા. બનાવના સ્થળેથી જપ્ત કરાયેલા હથિયારની કેમિકલ એનાલાઈઝર દ્વારા તપાસ ન કરાવવાથી પણ હાઈકોર્ટના મતે કેસ શંકાસ્પદ બન્યો હતો.

૧૦. અહીંના સામાવાળાઓની અપીલ મંજૂર કરવામાં હાઈકોર્ટ સચી હતી કે કેમ તે પ્રશ્નનો જવાબ આપતાં પહેલાં, અમે ક્રિમિનલ કેસોમાં 'ફરિયાદપક્ષ પર સાબિતીના બોજા' સંબંધિત ક્રિમિનલ ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો પૈકીના

એક પર ભાર મૂકવા માંગીએ છીએ. આ કોર્ટે તાજેતરના ચુકાદામાં યોગેશ સિંહ વિરુદ્ધ મહાવીર સિંહ અને અન્ય, એ.આઇ.એર. ૨૦૧૬ એસ.સી. ૫૧૬૦ = ૨૦૧૬ (૧૦) જે.ટી. ૩૩૨ ના કેસમાં નીચે મુજબના શબ્દોમાં સદર સિદ્ધાંતનો પુનરોચ્ચાર કર્યો છે:

“ક્રિમિનલ ન્યાયશાસ્ત્રનો આ એક મુખ્ય સિદ્ધાંત છે કે આરોપીનો વાંક તમામ વાજબી શંકાઓથી પર રહીને સાબિત થવો જોઈએ. તેમ છતાં, ફરિયાદપક્ષ પરનો બોજો માત્ર પોતાનો કેસ તમામ વાજબી શંકાથી પર સ્થાપિત કરવાનો છે, તમામ શંકાઓથી પર નહીં. અહીં, ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ કૃષ્ણ ગોપાલ અને અન્ય, (૧૯૮૮) ૪ એસ.સી.સી. ૩૦૨ માં ન્યાયમૂર્તિ વેંકટાયલૈયા દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનોનું પુનરાવર્તન કરવું યોગ્ય છે:

'૨૫. ... શંકાઓને વાજબી કહેવાશે જો તે અમૂર્ત અટકળોના ઉત્સાહથી મુક્ત હોય. કાયદો સત્ય સિવાય અન્ય કોઈની તરફેણ કરી શકે નહીં. વાજબી શંકા બનવા માટે, તે અતિ-ભાવનાત્મક પ્રતિભાવથી મુક્ત હોવી જોઈએ. માત્ર અસ્પષ્ટ આશંકાઓથી વિપરીત, આરોપી વ્યક્તિના વાંક સંબંધે શંકાઓ પુરાવા પરથી અથવા તેના અભાવ પરથી ઉદ્ભવતી વાસ્તવિક અને નોંધપાત્ર શંકાઓ હોવી જોઈએ. વાજબી શંકા એ કાલ્પનિક, નજીવી કે માત્ર સંભવિત શંકા નથી; પરંતુ કારણ અને સામાન્ય સમજ પર આધારિત એક ન્યાયી શંકા છે. તે કેસના પુરાવામાંથી

વિકસવી જોઈએ.

૨૬. સંભાવનાનો ખ્યાલ, અને તેની ડિગ્રીઓ, વાજબી શંકાથી પર સાબિતીની રચના કરતા આવા કેટલા એકમો છે તે ગણિતની રીતે એકમોના સંદર્ભમાં સ્પષ્ટપણે વ્યક્ત કરી શકાતી નથી. સંભાવનાની ડિગ્રીઓ અને પુરાવાના જથ્થાના મૂલ્યાંકનમાં એક અસંદિગ્ધ વ્યક્તિલક્ષી તત્વ રહેલું છે. ફોરેન્સિક સંભાવના, અંતિમ વિશ્લેષણમાં, એક મજબૂત સામાન્ય સમજ પર અને આખરે ન્યાયાધીશના પ્રશિક્ષિત આંતર્જ્ઞાન પર ટકેલી હોવી જોઈએ. ક્રિમિનલ પ્રક્રિયા દ્વારા આરોપી વ્યક્તિઓને આપવામાં આવેલું રક્ષણ ક્ષીણ ન થવું જોઈએ, તે જ સમયે, નજીવી બાબતોની અજાણતા માન્યતા ક્રિમિનલ ન્યાય વહીવટની મજાક બનાવી દેશે.'"

૧૧. કાયદાની ઉપરોક્ત સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે હવે એ તપાસવા માટે રજૂ કરાયેલી દલીલો અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીની તપાસ કરીશું કે શું પ્રસ્તુત કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં હાઈકોર્ટના તારણો હસ્તક્ષેપ માંગી લે છે કે કેમ.

૧૨. અમે નોંધ્યું છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ અને ૧૦ ની જુબાનીઓમાં વિસંગતતાઓ છે અને તે પૈકી કોઈ પણ કથિત બનાવના પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી નથી. વધુમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨૦ એ પોતાની જુબાનીમાં સાબિત કર્યું છે કે તેમણે અહીંના સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ ની તબીબી તપાસ તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૭ ના રોજ કરી હતી અને તારીખ ૨૨.૦૪.૨૦૦૭

ના રોજ નહીં જ્યારે તેમની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. અમારા માટે આશ્ચર્યની બાબત છે કે ફરિયાદપક્ષે સંજય જેઠીથોર નામના વ્યક્તિની તપાસ કરી ન હતી જેના ખેતરમાં કથિત બનાવ બન્યો હતો. આ મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીની તપાસ ન કરવી, કે જે ન્યાયનિર્ણય માટે જરૂરી કેસની સુસંગત હકીકતો રજૂ કરી શક્યા હોત, તે ફરિયાદપક્ષના કથનને શંકાસ્પદ બનાવે છે. અહીં એ ઉલ્લેખ કરવો પણ પ્રસ્તુત છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩, જે બનાવના કથિત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી છે, તેમણે પોતાની જુબાનીમાં સ્વીકાર્યું હતું કે તેમણે ફોન પર ચંદ્રકાંત પાંડુરંગ ગોફાળે નામના એક વ્યક્તિને માહિતી આપી હતી જેની ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ક્યારેય તપાસ કરવામાં આવી ન હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ ની જુબાનીનું પરિશીલન કર્યા પછી, અમે નોંધ્યું છે કે આ સાક્ષી અને સામાવાળા-આરોપી વચ્ચે સૌહાર્દપૂર્ણ સંબંધો ન હતા કારણ કે તેમના ઢોર એકબીજાના ખેતરોમાં ઘૂસી જતાં હતાં અને તે કારણસર આરોપીની પત્ની સામે ચેપ્ટર કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૩. રેકૉર્ડના પરિશીલન પર, અમારા દ્વારા વધુમાં એ નોંધવામાં આવ્યું છે કે એફઆઈઆર નોંધવામાં છ દિવસનો વિલંબ થયો હતો જે સમગ્ર ટ્રાયલ દરમિયાન અને હાઇકોર્ટ સમક્ષની અપીલમાં વણસમજાયેલો રહ્યો હતો. એક છેલ્લી હકીકત જે અહીં ઉલ્લેખ કરવી અનિવાર્ય અને નિર્ણાયક છે તે એ છે કે ઈજાઓના કારણ અંગેનો અભિપ્રાય ડૉક્ટર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ દ્વારા પોતાની જુબાનીમાં કે પોસ્ટમોર્ટમ અહેવાલમાં દર્શાવવામાં આવ્યો ન હતો. માનવ શરીર સામેના ગુનાઓને લગતા ક્રિમિનલ કેસોમાં તબીબી પુરાવાએ

નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવવાની હોય છે. પોસ્ટમોર્ટમ પરીક્ષણ કરનાર તબીબી સાક્ષી એ હકીકતનો સાક્ષી છે જોકે તે કેસના અમુક પાસાઓ પર અભિપ્રાય પણ આપે છે. કાયદાનો આ સિદ્ધાંત આ કોર્ટ દ્વારા શ્રીમતી નગીન્દ્ર બાલા મિત્રા વિરુદ્ધ સુનિલ ચંદ્ર રોય અને અન્ય, ૧૯૬૦ એસ.સી.આર. (૩) ૧ માં નીચે મુજબ જણાવવામાં આવ્યો છે:

“તબીબી સાક્ષીનું મૂલ્ય માત્ર પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓની જુબાની પર અંકુશ રાખવાનું નથી; તે એક સ્વતંત્ર જુબાની પણ છે કારણ કે તે અન્ય મૌખિક પુરાવાઓ સિવાય ચોક્કસ હકીકતો સ્થાપિત કરી શકે છે. જો કોઈ વ્યક્તિ પર નજીકથી ગોળી ચલાવવામાં આવે છે, તો તબીબી સાક્ષી દ્વારા મળી આવેલા ટેટૂના નિશાન એ તારણ દોરશે કે અંતર ઓછું હતું, તેના અન્ય કોઈ અભિપ્રાય સિવાય. તેવી જ રીતે, હાડકાંનું ફ્રેક્ચર, ઘાની ઊંડાઈ અને કદ ઉપયોગમાં લેવાયેલા હથિયારની પ્રકૃતિ દર્શાવશે. એ કહેવું ખોટું છે કે તે માત્ર અભિપ્રાયનો પુરાવો છે; તે ઘણીવાર ભોગ બનનારના શરીર પર જોવા મળતી હકીકતોનો સીધો પુરાવો હોય છે.”

૧૪. વધુમાં ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ કૃષ્ણ ગોપાલ અને અન્ય, (૧૯૮૮) ૪ એસ.સી.સી. ૩૦૨ ના કેસમાં નીચે મુજબના શબ્દોમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

“૨૪. એ સુવિદિત છે કે જ્યાં પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓનું વર્ણન વિશ્વસનીય અને ભરોસાપાત્ર જણાય છે, ત્યાં વૈકલ્પિક સંભાવનાઓ તરફ નિર્દેશ

કરતો તબીબી-અભિપ્રાય નિર્ણાયક તરીકે સ્વીકારવામાં આવતો નથી. બેન્થમે કહ્યું હતું તેમ, સાક્ષીઓ ન્યાયની આંખો અને કાન છે. તેથી જ ટ્રાયલ પ્રક્રિયાની મૌખિકતાનું મહત્વ અને પ્રાધાન્ય છે. પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓના વૃત્તાંત માટે તેમની વિશ્વસનીયતાનું કાળજીપૂર્વક સ્વતંત્ર મૂલ્યાંકન અને કદર કરવી જરૂરી બને છે જેને આવી વિશ્વસનીયતાની કસોટી માટે તબીબી-પુરાવા સહિતના અન્ય કોઈ પુરાવાને એકમાત્ર કસોટી-પથ્થર બનાવીને પ્રતિકૂળ રીતે પૂર્વગ્રહયુક્ત ન ગણવો જોઈએ. પુરાવાને તેની અંતર્ગત સુસંગતતા અને વાર્તાની અંતર્ગત સંભાવના માટે ચકાસવો આવશ્યક છે; વિશ્વસનીય માનવામાં આવેલા અન્ય સાક્ષીઓના વૃત્તાંત સાથે સુસંગતતા; નિર્વિવાદ હકીકતો સાથે સુસંગતતા; સાક્ષીઓની 'શાખ'; સાક્ષી બોક્સમાં તેમનું પ્રદર્શન; તેમની નિરીક્ષણ શક્તિ વગેરે. પછી આવા પુરાવાનું પ્રત્યયકારી મૂલ્ય સંચયી મૂલ્યાંકન માટે ત્રાજવે તોળાવા માટે પાત્ર બને છે.”

૧૫. પરંતુ પોસ્ટમોર્ટમ અહેવાલ જોતાં, ઇજાઓનું કારણ દર્શાવવામાં આવ્યું ન હતું કે સ્વતંત્ર જુબાની ઊભી કરવા માટે કોઈ અભિપ્રાય રચવામાં આવ્યો ન હતો. અમે નિષ્ણાતના અભિપ્રાય દ્વારા ભજવવામાં આવતી મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા પર ભાર મૂકવા માંગીએ છીએ જે ફક્ત તેના જ્ઞાન અને અવલોકનમાં આવતી હકીકતોના સમૂહમાંથી દોરવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ છે. નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય નિદર્શનાત્મક હોવો જોઈએ અને પ્રતીતિકારક કારણો દ્વારા સમર્થિત હોવો જોઈએ. અદાલત પોતાનો ન્યાયિક નિર્ણય સમર્પિત કરી દે

અને ત્રીજી વ્યક્તિ ગમે તેટલી મહાન હોય તેને પોતાની સત્તા સોંપી દે તેવી અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં. જો નિષ્ણાતનો અહેવાલ અસ્તવ્યસ્ત, અપૂરતો કે અસ્પષ્ટ હોય અને સમાનતાઓ કે અસમાનતાઓ અંગેની માહિતી નિષ્ણાતના અહેવાલમાં ઉપલબ્ધ ન હોય તો તેના અભિપ્રાયનું કોઈ મૂલ્ય રહેતું નથી. આવા અભિપ્રાયો ઘણીવાર અદાલત માટે કોઈ કામના હોતા નથી અને ઘણીવાર ફરિયાદપક્ષના પુરાવાની અત્યંત મહત્વપૂર્ણ કડીઓ તૂટી જવા તરફ દોરી જાય છે જે ફરિયાદપક્ષના હેતુ માટે રજૂ કરવામાં આવી હોય છે. તેથી, અમારો એવો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે ફરિયાદપક્ષ એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે કે જમ કરાયેલા હથિયારો દ્વારા કરવામાં આવેલી ઇજાઓના કારણે મૃત્યુ થયું હતું.

૧૬. વધુમાં, આ કેસની હકીકતો અને સંજોગો જોતાં, અમે નોંધ્યું છે કે બનાવના પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ એ આરોપી કથિત હથિયારો સાથે ક્યારે આવ્યા તે જણાવ્યું નથી કે મૃતકને કોઈ મદદ પણ કરી નથી. બલ્કે તેઓ પોતાની જુબાની મુજબ ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયા હતા, અને સાંજે તેમને મૃતકના મૃત્યુની જાણ થઈ હતી. કેસની આ વિશિષ્ટ હકીકત પ્રત્યક્ષ પુરાવાના નિયમને સંપૂર્ણપણે ઓવર-રાઈડ કરે છે, કારણ કે આખરે જ્યારે કથિત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી બનાવના સ્થળેથી ભાગી જાય છે ત્યારે ગુનાના કારણ અને કાર્યપદ્ધતિ સંબંધે શંકાઓ પેદા કરતી સંભાવનાઓ વધી જાય છે. જ્યાં તબીબી પુરાવો એવો હોય કે જે ભોગ બનનાર અથવા મૃતકના શરીર પર પહોંચાડવામાં આવેલી ઇજાઓ સંબંધે કોઈ સ્પષ્ટ અભિપ્રાય આપતો ન હોય, ત્યાં આરોપી દ્વારા ઇજાઓ પહોંચાડવામાં આવી હોવાની સંભાવનાઓ પણ

નકારી કાઢવામાં આવે છે. પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓની જુબાનીનું મૂલ્યાંકન કરવામાં અને પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓની જુબાની સુરક્ષિત રીતે સ્વીકારી શકાય કે કેમ તે નક્કી કરવામાં પણ આવો તબીબી પુરાવો ખૂબ મહત્વપૂર્ણ છે. વધુમાં, ક્રિમિનલ ન્યાયશાસ્ત્રનો એ સુસ્થાપિત કાયદો છે કે જે ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ કૃષ્ણ ગોપાલ (ઉપરોક્ત) માં આ કોર્ટ દ્વારા માન્ય રાખવામાં આવ્યો છે કે 'કોઈ પણ વ્યક્તિને વાજબી શંકાથી પરના પુરાવાના ધોરણ દ્વારા સ્થાપિત ન થયેલા ગુના માટે દોષિત ન ઠેરવવાનો નિઃશંકપણે ગહન અધિકાર છે.' પ્રસ્તુત કેસની હકીકતો અને સંજોગોની ઝીણવટપૂર્વક ચકાસણી કર્યા પછી, અને યોગેશ સિંહ વિરુદ્ધ મહાવીર સિંહ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) માં અવલોકન કરાયેલા કાયદાના સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો એવો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે અહીંના સામાવાળાઓના વાંક સંબંધે માત્ર વાસ્તવિક જ નહીં પરંતુ નોંધપાત્ર શંકાઓ રહેલી છે. તેથી, મૃતકને કેવી રીતે અને કોના દ્વારા મારી નાખવામાં આવ્યો તેનો કોઈ પુરાવો શોધવામાં અમે અસમર્થ છીએ. કમનસીબ માણસ ઈજાઓ સામે હારી ગયો પરંતુ ઉપર જણાવેલી નોંધપાત્ર શંકાઓ આરોપી-સામાવાળાઓને દોષિત ન ગણવાનો અધિકાર પ્રદાન કરે છે.

૧૭. આમ, અમને હાઈકોર્ટના તારણોમાં હસ્તક્ષેપ કરવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી કારણ કે, અમારા મતે, હાઈકોર્ટે પુરાવાનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કર્યા પછી શંકાનો લાભ આપીને આરોપી-સામાવાળાઓને યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છોડી મૂક્યા છે. આ અપીલ કોઈપણ યોગ્યતા વિનાની હોવાથી, તે અનુસાર ફગાવી દેવામાં આવે છે.

અપીલ ફગાવી દીધી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====